



Vihreä siirtymä lainsäädännössä & Hiilineutraali kiertotalous-Suomi 2035

Ympäristöneuvos Anna-Maija Pajukallio
4.10.2023 Jätehuoltopäivät, Turku



Vihreä eli puhdas siirtymä

Taustoitusta vihreästä siirtymästä
Hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita
Puhtaan siirtymän vauhdittaminen

Vihreä siirtymä

- **Vihreä siirtymä (puhdas siirtymä)** on muutos kohti **ekologisesti kestäväää taloutta**, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen, vaan nojaa **vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin**.
- Oleelliset järjestelmät, joihin murros tarvitaan, ovat **energia, ruoka ja liikkuminen sekä teollinen ja yksityinen kulutus**.
- Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan myös muut ympäristö- ja luontovaikutukset, taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus.
- **YM:n strategia:** Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen. Vihreä siirtymä on kasvun perusta.



Eurooppalaisessa vertailussa Suomi kuluttaa luonnonvarojaan kovalla kädellä, tuottaen vähän BKT:ta suhteessa kulutukseen ja samalla reilusti jätettä asukasta kohden.

Luonnonvarojen ylikulutus on ilmasto- ja ympäristökriisien juurisyy

- **Suomi kuluttaa yli 2-kertaisesti luonnonvaroja ja tuottaa 4,5-kertaisesti jätettä verrattuna EU:n keskiarvoon.**
 - Valtaosa materiaalista on kaivannaisia ja jäte mineraalijätettä; jätteestä 75 % on peräisin kaivostoiminnasta ja louhinnasta.
 - Resurssituottavuudessa (BKT/DMC) olemme EU:n heikoimman kolmanneksen joukossa.
 - Kiertotalousaste alle 5 %, keskimäärin EU:ssa 13 %
- **Yhteen kietoutuneet kriisit: ilmastonmuutos, luontokato ja saastuminen on ratkaistava yhdessä**
 - Kolmoiskriisin ratkaisua tukevien **ohjauskeinojen kokonaisuus** - monipuolisuus ja tehokkuus: rahoitus, juridiset ja taloudelliset ohjauskeinot, informaatio-ohjaus sekä erilaiset toimijoiden yhteistyöhön perustuvat ratkaisut
 - Vihreä siirtymä tärkeä, mutta esim. liikenteen sähköistäminen ja uusiutuvat energimuodot lisäävät luonnonvarojen käyttöä



Orpon hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita ympäristöministeriön hallinnonalalla

Sujuvasta luvituksesta tehdään Suomen kilpailuetu.

Puhtaan luonnon merkitys Suomen kilpailuetuna vahvistuu, **kiertotalous luoutta kasvaa**.

Vahvistetaan kuntien toimintaedellytyksiä ja vakiintunutta yhteistyötä kuntien ja valtion välillä.

Suomi nousee puhtaan energian ja teknologian edelläkävijäksi.

Suomi vastaa luontopolitiikallaan kansainvälisiin sitoumuksiin.

Vahvistetaan asuntomarkkinoiden toimivuutta ja asuntotuotantoa. Poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus.

Suomi kasvattaa ilmastokädenjälkeään ja etenee hiili-neutraalisuuteen.

Kohennetaan vesistöjen ja etenkin Saaristomeren tilaa. Suojellaan valtion vanhat metsät.

Edistetään vakaata rakentamisen toimintaympäristöä ja sujuvaa alueidenkäyttöä.

Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin.

Edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luontomatkailua.

Kootaan ympäristötehtävät valtakunnalliselle viranomaiselle ja edetään kohti yhden luukun mallia.



Puhtaan siirtymän vauhdittaminen

Puhtaan siirtymän vauhdittaminen ja polku hiilineutraaliuteen

- Suomi nousee puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi. Suomi luo puhtaan talouden kasvua kotimaassa ja syrjäyttää saastuttavia ratkaisuja maailmalla teknologian viennin kautta.
- Suomi luo hyvät toimintaedellytykset kestäville investoinneille uusiutuvaan ja fossiilittomaan energiantuotantoon, energian varastointiin ja uusiin energiaratkaisuihin, kuten vetyyn. Suomi nousee vetytalouden keskeiseksi tekijäksi, ja on houkutteleva sijoittumispaikka vetyä pidemmälle jalostaville hankkeille.
- Hallitus suuntaa ilmastotoimia kustannustehokkuuden, teknologianeutraaliuden ja kestävästi kannattavan liiketoiminnan synnyttämiseen tunnistuen ylivaalikautisen pitkäjänteisyyden merkityksen investointien houkuttelussa. Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin.

Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu

TKI 4%

- Julkisten varojen käytössä painotetaan kilpailuedun hakemista TKI-rahoituksessa, luvituksen sujuvuudessa sekä energian siirron infrastruktuurissa. Hallitus panostaa tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin, jotka lisäävät energia- ja resurssitehokkuutta sekä vähentävät energiantarvetta. Suomen ja EU:n TKI-rahoituksesta merkittävä osa on syytä suunnata puhtaan energian murrosta kiihdyttäviin hankkeisiin.





Vihreää siirtymää edistävä luvitus

YLP

Etusijajärjestys

Nettonolla ja CRM

Hallituksen yhden luukun palvelujen hanke

Yhden luukun palvelu

- YLP-laki 764/2019 <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190764>
- ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisen toimintamalli
- sovellettu kerran, kehittänyt ja vahvistanut hyviä käytäntöjä



Etusijajärjestystä koskeva lainsäädäntö

Ns. etusijalainsäädäntö astui voimaan 1.1.2023

- muutoksia YSLiin, vesilakiin ja MRL:ään
- <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/luvat-ilmoitukset-ja-hakemukset/vesi-ja-ymparisto/vihrea-siirtyma-2023-2026>
- Toiminnanharjoittaja voi hakea hankkeelle etusijaa ympäristönsuojelulain mukaisten ympäristölupien ja/tai vesilain mukaisten vesitalouslupien lupakäsittelyssä aluehallintovirastoissa tietyin edellytyksin vuosina 2023—2026.
- Etusijan tavoitteena on vauhdittaa lupahakemuksen käsittelynopeutta niin, että kokonaiskäsittelyaika olisi keskimääräisiä käsittelyaikoja lyhyempi. Etusijan saanut hakemus käsitellään muilta osin samoin prosessein ja kriteerein kuin muutkin lupahakemukset.
- Etusijaan oikeutetut vihreän siirtymän tyypit
 1. energiatuotantolaitos, joka tuottaa energiaa uusiutuvalla energialla, sekä merituulivoimala ja siihen liittyvät vesitaloushankkeet;
 2. uusiutuvaan energiaan tai sähköistämiseen perustuvat fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä korvaavat teollisuuden hankkeet;
 3. vedyn valmistus ja hyödyntäminen, lukuun ottamatta vedyn valmistusta fossiilisista polttoaineista;
 4. hiilidioksidin talteenotto, hyödyntäminen ja varastointi;
 5. akkutehdas ja akkumateriaalien valmistus, talteenotto ja uudelleenkäyttö.
- **Etusijaa hakevan on osoitettava ei merkittävää haittaa –selvityksellä (DNSH-selvitys), ettei hanke aiheuta merkittävää haittaa yhdellekään kuudesta ympäristötavoitteesta**



EU:n nettonolla-asetus (NZIA) ja kriittisiä raaka-aineita koskeva asetus (CRMA)

Nettonolla-asetusehdotus 16.3.2023

- Kasvatetaan puhtaan teknologian tuotantoa EU:ssa ja varmistetaan, että EU on valmis siirtymään puhtaaseen energiaan (esim. aurinkosähkö ja –lämpö, maatuulivoima, akkuteknologia, lämpöpumput, hiilidioksidin talteenotto ja käyttö ...)
- Kaikille nettonollahankkeille yhteysviranomaisen koordinoimaan lupamenettelyjä, käsittelyajat, huomiointi kaavoituksessa sekä ympäristövaikutusten arviointien yhteensovittaminen tai yhdistäminen. Lisäksi strategisille nettonollahankkeille mm. etusija sekä nopeammat käsittelyajat.

CRMA-asetusehdotus 16.3.2023 – edennyt trilogieihin

- Taustalla Euroopan raaka-aineriippuvuus ja kriittisten raaka-aineiden saatavuus
- Kriittisten raaka-aineiden lista päivitettyinä, lisäksi strategiset raaka-aineet ja strategisen hankkeen asema.
- Mm. luvituksen sujuvoittaminen (vrt. nettonollaehdotus; kuitenkin vain strategisille kriittisten raaka-aineiden hankkeille lupamenettelyn käsittelyajat) ja kiertotalouden toimenpiteet



Yhden luukun palvelujen hanke käyntiin 1.8.2023

Seurantaryhmä

Lupa- ohjaus- ja valvontaviraston perustaminen

Yhden luukun lainsäädäntöhanke

Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen

Alueiden käytön sääntelyn uudistus (lupamenettelyt)

Useita erillistoimia, kuten

Lupa-, ohjaus- ja valvontaviraston lainsäädännön valmistelu YM-hallinnonalan lainsäädännössä (VM-valmisteluvastuu)

Yhden luukun mallia edistävän luvituksen toteuttaminen:
"Tavoitteena on, että lupakäsittelyjä yhdistämällä hakemus johtaa lähtökohtaisesti yhteen viranomaispäätökseen ja valitusmahdollisuuteen"

"Hallitus vastaa vesipuitedirektiivin vaatimukseen kansallisella lainsäädännöllä"
"Vesipuitedirektiivin mahdollistamat kansalliset joustot otetaan käyttöön"

"Teollisuuspuistoista tehdään yksi keino sujuvoittaa investointeja"
"Ympäristöluvan käsittely kaavapäätöksen nojalla odottamatta lainvoimaisuutta" jne.

Selvitetään mahdollisuus kompensatioon ympäristöluvan ehdoissa
Varovaisuusperiaate-selvitys
Arvioidaan mahdollisuus palauttaa lupamääräyksiin lupien tarkastamisen edellytyksiä
Automaatio, tavoiteajat
Etusijamenettelyn arvio ja kehittäminen, pumppuvoimalat
Arvioidaan mahdollisuus säätää VN:lle mahdollisuus siirtää käsittely nopeutettuun menettelyyn (poikkeuksellisen tärkeät hankkeet)

TAVOITTEENA YKSI LUUKKU



EU:n kiertotalousaloitteita

Komission kiertotaloustyö

Varhaisvarotus

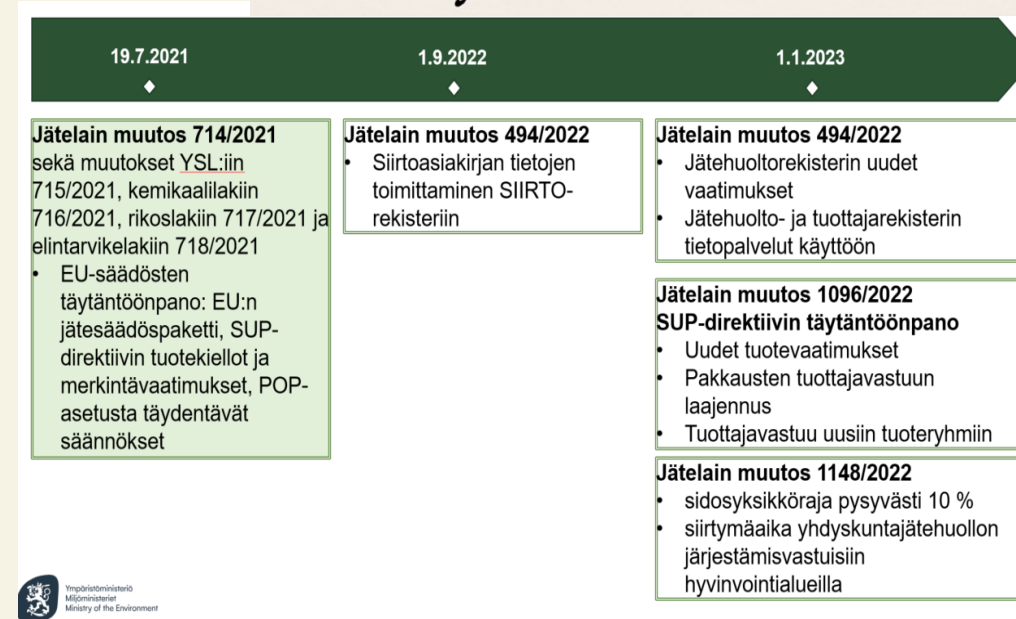
Espanjan pj-kausi ja aloitteiden eteneminen

*akut, jätteiden siirto, pakkaukset, SER, vihreät väittämät,
jätedirektiivin muutos, autojen kiertotalous*

CRM

EU ja kiertotalous

- EU:n kiertotalouden toimintaohjelma ”kierto kuntoon” vuodelta 2015 (54 aloitetta)
 - Iso jättesäädöspaketti hyväksyttiin 2018
 - SUP-direktiivi hyväksyttiin kesäkuussa 2019
 - toimeenpano vielä osin kesken; lisätietoa <https://ym.fi/jatteet/jatelaki>; <https://ym.fi/jatelainsaadanto>
- EU:n vuoden 2020 kiertotalouden toimintasuunnitelma CEAP (35 aloitetta) – painopistettä enemmän tuotepolitiikkaan
 - merkittävä osa aloitteista annettu; painopiste siirtymässä jätteistä tuotantoon/tuotteisiin
 - kolme ns. kiertotalouspakettia + yksittäisiä säädösehdotuksia
 - aloitteiden kansallisesta koordinoinnista vastuussa YM, TEM (kuten ekosuunnitteluasetus), OM (kuten right to repair)
- Parlamenttivaalit kesäkuussa 2024
 - Komission kiertotaloussuunnitelmat seuraavalle kaudelle?
 - Belgia kevään 2024 pj-maa neuvostossa – kunnianhimoa kiertotalouden osalta



Komission varhaisvaroituskertomus - arvio Suomen tilanteesta

- Komission ja EEA:n arvio jäsenmaiden suoriutumista direktiivin tavoitteiden saavuttamisessa; nyt tarkastelussa
 - yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätystavoitteet 2025,
 - yhdyskuntajätteen kaatopaikkakäsittelyn vähentämistavoite 2035
- Kertomus ja laaja tausta-aineisto julkaistiin 8.6.2023
 - [Komission kertomus COM/2023/304 final](#)
 - Komission arvio ja suositukset Suomelle [SWD\(2023\) 175 final](#)

Tausta-aineistoa

- Tietolehdykät kaikista jäsenmaista https://environment.ec.europa.eu/publications/waste-early-warning-reports-2023-country-specific-factsheets_en
- Varhaisvaroitusarviot kaikista EU-maista <https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states/early-warning-assessment-related-to>
- Kaikkia riskimaita koskevat arviot ja suositukset https://environment.ec.europa.eu/publications/waste-early-warning-report-staff-working-documents_en
- Komission yhteenvetosivu [Implementation of the Waste Framework Directive](https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/implementation-waste-framework-directive_en) https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/implementation-waste-framework-directive_en
- EEA:n verkkosivu [Many EU Member State risk missing waste recycling targets](https://www.eea.europa.eu/en/newsroom/news/many-eu-member-states) <https://www.eea.europa.eu/en/newsroom/news/many-eu-member-states>



Komission varhaisvaroituskertomus

- arvio Suomen tilanteesta

- Suomella vaikeuksia saavuttaa yhdyskuntajätteen ja muovipakkausjätteen 2025 tavoitteet
 - Jätelain muutokset eivät näy vielä tilastoissa, tavoitteet joka tapauksessa kaukana
- **Keskeiset syyt:**
 - Erilliskeräyksen heikko saanto muovijätteestä (< 20 %) ja biojätteestä (< 50 %).
 - Heikko lajittelutehokkuus
 - Suuri osa yhdyskuntajätteestä ohjautuu polttoon
- **Komission suosituksia Suomelle**
 - Uudelleenkäytön tukeminen
 - Erilliskeräyksen (muovipakkaukset, biojäte) tehostaminen
 - Jäteneuvonnan jatkaminen ja tehostaminen (jätteen synny ehkäisy, lajittelu)



Taloudelliset ohjauskeinot (vero/päästökauppa) jätteen polton vähentämiseksi

(Lähde: Euroopan ympäristökeskus)

YM:n päävastuulla olevien EU-aloitteiden eteneminen Espanjan kaudella

1 / 6

- [EU:n akkuasetus EU 2023/1542](#) voimassa 17.8.2023 alkaen => siirtynyt toimeenpanoon
 - koko akkujen elinkaaren kattava kunnianhimoinen asetus
 - 5 akkukategoriaa kannettavista akuista teollisuusakkuihin; nousevat keräystavoitteet; materiaaliikohtaisia talteenottovaatimuksia sekä kierrätysraaka-aineen käyttöosuusvelvoitteita akkujen tuotannossa; tuotetieto lisääntyy, ”akkupassi”; korjaaminen helpottuu; ”due diligence” –velvoitteita markkinoille saattajille
 - Muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön tarvitaan, kuten toimivaltaista viranomaisista koskevat sääntelymuutokset tuottajavastuun, markkinavalvonnan sekä ilmoitettujen laitosten osalta
 - Toimeenpano etenee kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa jätelakiin lisätään asetuksen edellyttämät akkujen ja paristojen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymistä ja nimeämistä koskevat vaatimukset. Tätä koskeva HE-luonnos lähti lausunnoille 19.9.2023.
 - Toisessa vaiheessa toimeenpannaan loput muutokset, mm. tuottajavastuuta koskien.
 - Asetuksen toimeenpanoa tukemaan on perustettu viranomaisryhmä.



- **Jätteen siirtoasetuksen muutosehdotus** 17.11.2021 COM(2021) 709 final
 - trilogivaiheessa, tavoitteena yleisnäkemyks joulukuun ympäristöneuvostossa
 - tavoitteena EU:n sisäisten jätesierojen helpottaminen sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelle suuntautuvien siirtojen turvallisuuden varmistaminen ja valvonnan tehostaminen/sierojen rajoittaminen
- **SER-direktiivin muutosehdotus** 7.2.2023 COM(2023) 63 final
 - trilogissa
 - taustalla EYTIn ennakkoratkaisu taannehtivuudesta (aurinkopaneelit)
- **Vihreät väittämät** (direktiiviehdotus) 22.3.2023 COM(2023) 166 final
 - näillä näkymin vain yksi työryhmäkokous Espanjan pj-kaudella
 - velvoittaa yritykset perustamaan ympäristöväitteensä tieteelliseen näyttöön.
 - väittämissä on otettava huomioon tuotteen koko elinkaari sekä keskeiset ympäristövaikutukset ja ne tulee todentaa kolmannella osapuolella.
 - jatkossa vain EU:n laajuiset, hyväksytyt ympäristömerkit olisivat sallittuja



- **Ehdotus pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevaksi asetukseksi eli PPWR**
30.11.2022 (COM(2022) 677 final)
- Korvaa pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevan direktiivin

Ongelma	Ratkaisukeino
1. Pakkausjätteen määrän kasvu	<ul style="list-style-type: none"> • Pakkausjätteelle määrälliset vähentämistavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> • 2040 syntyisi 15 % vähemmän kg/as. kuin 2018 • Rajoitetaan tarpeetonta pakkaamista, ylipakkaamisen kieltö (valepohjat, kaksoisseinät) • Edistetään uudelleenkäytettäviä ja uudelleentäytettäviä pakkausratkaisuja • Kielletään tietyt kertakäyttöpakkaukset, kuten: <ul style="list-style-type: none"> • Kertakäyttöpakkaukset ravintoloiden omissa tiloissa tapahtuvassa tarjoilussa
2. Pakkausten kierrätyksen esteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikkien pakkausten tulee olla kierrätettäviä • Kunnianhimoiset kierrätystavoitteet • Pakolliset lajittelua helpottavat merkinnät • Tiettyjen pakkausten tulisi olla kompostoituvia
3. Alhaiset kierrätetyn muovin pitoisuudet ja kierrätys alhaisemman jalostusasteen tuotteisiin	<ul style="list-style-type: none"> • Pakolliset tavoitteet kierrätetyn muovin käytölle pakkauksissa



- Suomen kanta (PPWR) [U 110/2022vp](#) - tavoitteet yleisesti ottaen hyviä, mutta pitkä lista huolia (turvallisuus, uudelleenkäytön tavoitetasojen arvioinnit, elinkaariarvioinnit, kansallisten järjestelmien erityispiirteiden huomiointi, toimivallan siirrot...)
- Tavoitteena on saavuttaa yleisnäkemys joulukuun 2023 ympäristöneuvostossa
- Suomelle tärkeitä vaikuttamisen kohteita ovat mm.
 - riittävän yleiset, kansallisten toimivien järjestelmien säilymisen mahdollistavat tuottajavastuuta koskevat velvoitteet
 - kestävästi tuotettujen biopohjaisten muovien käytön edistäminen esimerkiksi siten, että niiden käytöllä voitaisiin korvata kierrätetyn muovin käyttöosuusvelvoitetta sekä
 - uudelleenkäytön tavoitetasojen ja poikkeamatarpeiden tarkempi arviointi.
- Parlamentin äänestys muutosehdotuksista on odotettavissa loka-marraskuussa.



- **Jätedirektiivin muutosehdotus (elintarvike- ja tekstiilijäte) 5.7.2023 COM(2023) 420 final 5.7.2023**
 - Espanja ei ole antanut puheenjohtajakaudellaan asian käsittelylle aikataulua.
 - U-kirje eduskunnan informoimiseksi valmisteilla

Elintarvikejätteen vähentäminen

- Sitovat vähentämistavoitteet jäsenmaille 2030 (verrattuna vuoteen 2020):
 - - 10 % elintarviketeollisuudessa
 - -30 % jakelussa, ravintoloissa, ruokapalveluissa ja kotitalouksissa
- Eri toimenpiteitä elintarvikejätteen syntymisen ehkäisemiseksi
- Elintarvikejätteen vähentämissuunnitelman uudistaminen

Tekstiilijätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistäminen

- Laajennettu tuottajavastuu kotitalouksien poistotekstiileille (ml. jalkineet)
 - Käytettyjen ja jätteenä kerättyjen tekstiilien ja jalkineiden keräys ja jätehuolto (ml. sosiaalisten ym. yritysten järjestämän keräyksen kustannukset)
 - Sekajätteen koostumus selvitykset, tiedottaminen, raportointi, TKI-tuki
- Kaikki poistotekstiilit jätettä keräyksen aikana
- Lajitteluvollisuus, tavoitteena kuitukierrätys

YM:n tiedote 13.7.2023

<https://ym.fi/-/euroopan-komissio-haluaa-parantaa-ajoneuvojen-ja-autoteollisuuden-kiertotaloutta>

6/6

- **Ehdotus asetukseksi ajoneuvojen suunnittelun kiertotalousvaatimuksista ja romuajoneuvojen jätehuollosta 13.7.2023** COM(2023) 451 final eli akkujen kiertotalousasetus
 - Koko ajoneuvon elinkaareen suunnittelusta jätehuoltoon ehdotetaan muutoksia.
 - Asetus korvaisi sekä romuajoneuvodirektiivin että LVM:n vastuulla olevan ajoneuvojen kierrätettävyydirektiivin => elinkaariajattelu
 - Ehdotuksella edistetään ajoneuvojen osien uudelleenkäyttöä, uudelleenvalmistamista ja kunnostamista, materiaalien kierrättämistä ja hyödyntämistä sekä romuajoneuvojen asianmukaista jätehuoltoa.
 - Ajoneuvojen tuottajavastuusta ja vaatimuksista romuajoneuvojen keräykselle ja käsittelylle säädettäisiin tarkemmin.
 - Esitystä koskeva U-kirje annettaneen eduskunnalle lokakuussa 2023. Neuvoston pj-maa Espanja ei ole toistaiseksi antanut käsittelyaikataulua ehdotukselle.



CRM-asetusehdotus (TEM päävastuussa)

critical raw materials – pari nostoa

- [Kriittiset raaka-aineet: turvattujen ja kestävien toimitusketjujen varmistaminen EU:n vihreää ja digitaalista tulevaisuutta varten \(europa.eu\)](#) COM(2023)160 final 16.3.2023
- **Kriittisten raaka-aineiden päivitetyn luettelon** lisäksi luetellaan **strategiset raaka-aineet**, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan vihreiden ja digitaalisten tavoitteiden kannalta merkittävien teknologioiden sekä puolustus- ja avaruussovellusten kannalta ja joihin mahdollisesti kohdistuu toimitusriskejä tulevaisuudessa.
- **Sustainability-luku, Circularity-osio**
 - Jäsenmaiden on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön kansallisia toimenpiteitä (national programmes), joilla parannetaan runsaasti kriittisiä raaka-aineita sisältävän jätteen keräämistä ja varmistetaan sen kierrätys kriittisiksi uusioraaka-aineiksi.
 - Jäsenmaiden ja yksityisten toimijoiden on tutkittava mahdollisuuksia hyödyntää kaivannaisjätteestä peräisin olevia kriittisiä raaka-aineita nykyisessä kaivostoiminnassa mutta myös aiemmilla kaivosjätealueilla.
 - Kestomagneetteja sisältävien tuotteiden on täytettävä kiertoa koskevat vaatimukset, ja niissä on annettava tietoa kierrätettävyydestä ja kierrätetystä sisällöstä sekä raportoitava tästä komissiolle SER-direktiivin **raportoinnin yhteydessä.**



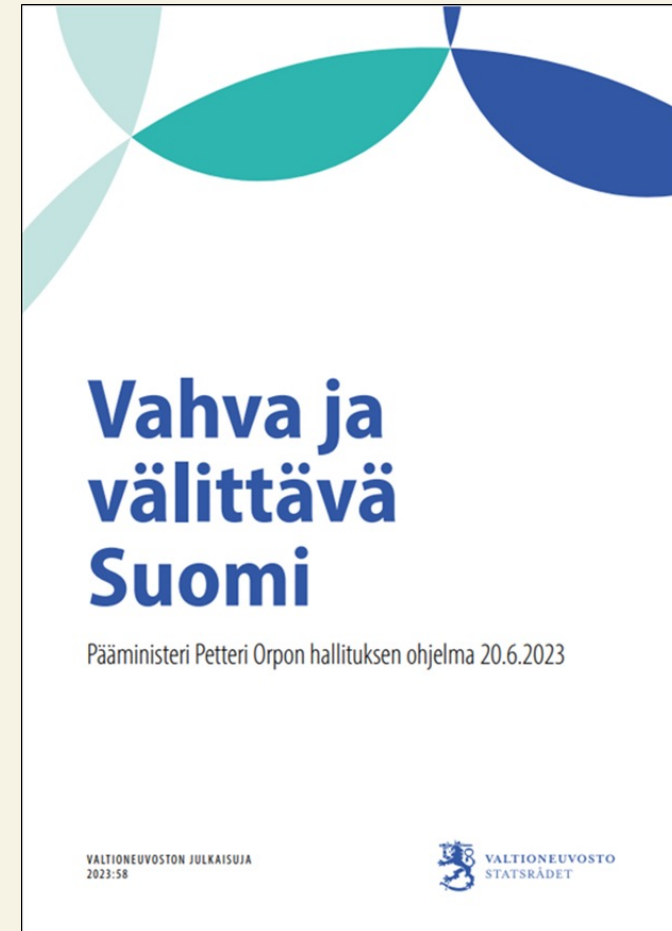


HO:n toteuttaminen - nostoja kiertotaloudesta

toimeenpanopohdintaa

Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta

- Suomi parantaa omavaraisuutta, nostaa jalostusastetta, vähentää saastumista sekä parantaa luonnonvarojen kestäväää käyttöä edistämällä kiertotalouden ratkaisuja.
- Kiertotalouden ratkaisut korvaamaan fossiilitaloutta.
- Erityisesti hallitusohjelman luku 7.6
 - **Jätteestä raaka-ainetta ja omavaraisuutta**
 - Saaristomeren valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue



Kiertotaloustoimien ja -markkinoiden edistäminen ja toimeenpano - voi vielä muuttua, joka tapauksessa täsmentyy

- Lukuisia HO-kirjauksia: kierrätysmateriaalien käytön lisääminen ja toimivat markkinat, fossiilitalouden ratkaisujen korvaaminen, biopohjaisten ja biohajoavien materiaalien erilliskeräys ja hyödyntäminen, uudelleenkäytön edistäminen, omavaraisuuden tehostaminen, elinkaariajattelu, lainsäädännön kehittämien jäte- , tuote- ja kemikaalisäätelyn rajapinnoilla
- *toimeenpanoa mm.*
 - EU:n kiertotaloussäätelyyn vaikuttaminen ja täytäntöönpano, kiertotalousmarkkinat
 - jätelaista kiertotalouslaki; kiertotalouden säätelyn esteiden purkaminen
 - strategisen kiertotalousohjelman toteuttaminen (erityisesti skenaariotyö ja vapaaehtoinen sitoumus, KiSu ja Circular Design –ohjelma)
 - muovitiekartan toimeenpano
 - lakisäateisen valtakunnallisen jätesuunnitelman vahvistaminen ja toimeenpano (päivitys 2026, kiertotalousohjelma, joka yhdistäisi kiertotalousohjelman ja jätesuunnitelman?)



EU-TYÖ

- EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelman YM:n vastuulla olevien aloitteiden neuvottelut ja kansallinen täytäntöönpano HO-kirjaukset huomioiden
 - jätteensiirtoasetus, pakkaus- ja pakkausjäteasetus, ympäristöväittämät, sähkö- ja elektroniikkaromuja koskeva direktiivi, jättepuitedirektiivi/tekstiilit ja elintarvikejäte, autojen kiertotaloutta koskeva asetus, akkuasetus (siirtymässä täytäntöönpanoon)
 - EU-tason kierrätysmateriaalien käyttösuusvelvoitteet yleistyvät
 - Kansallinen selvitys käyttösuusvelvoitteista puolsi EU-tason sitovia velvoitteita ja kansallisia vapaaehtoisia sitoumuksia
- Tapahtuu myös RYMOssa (rakennustuoteasetus) ja TEMissä (ekosuunnitteluasetus ja kriittisiä raaka-aineita koskevat aloitteet)
- Tulevan komission kiertotaloustyöhön vaikuttaminen.



KANSALLINEN SÄÄDÖSTYÖ

• Jätelaista kiertotalouslaki

- suunnittelu käynnistymässä;
 - taustaselvitykset, kiertotalousohjelman väliarvion huomioit
 - laajapohjainen työryhmä (2024-2025?) – voimakas kehittämisenäkökulma (fokus pois yhdyskuntajätteestä)
- tarkastelussa mm. kiertotaloutta kuvaavien tavoitteiden asettaminen, kiertotalousmarkkinoiden avaaminen, elinkaarinäkökulman vahvistaminen, jäte-, tuote- ja kemikaalisäädännön suhteet, valtakunnallista jätesuunnitelmaa koskevan sääntelyn kehittäminen (kiertotalousnäkökulma), uudelleen käytön roolin vahvistaminen
- jätelaki systematiikaltaan vanhentunut
- komission kiertotaloussuunnitelman aloitteiden (pakkaus- ja pakkausjätösäätely, akut, tekstiilit, elintarvikejätteet jne.) toimeenpano
 - Voidaan joutua toteuttamaan osin omina hallituksen esityksinä



- **Uusiomateriaalien tuotteistamista koskevan päätöksentekomenettelyn sujuvoittaminen** (tavoitteena HE keväällä 2024) – keskitetty päätöksenteko
- Lisäksi jätelajikohtaiset jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat asetukset
 - betonimurske EEJ (16.6.2022/466)
 - soveltamisohjetta todennäköisesti tarkennetaan 3. osapuolelle annettujen ohjeistusten osalta
 - mekaanisesti kierrätetty muovi eli Muovi-EEJ lähdössä ennakkonotifioitavaksi
 - pyrolyysiöljyä koskeva asetustalvalmistelu käynnistymässä SYKEn taustatyön pohjalta
- **Kaivannaisjättesääntelyn kehittäminen ml kiertotalousnäkökulma** (tavoitteena HE2025) – tarkemmin kalvolla
- **Lisäksi: selvitetään jäteveropohjan laajentamista** varmistaen, ettei verorasitus kohdistu alkutuotantoon, kotitalouksille eikä yritysten maksutaakka nouse kohtuuttomasti (ei vielä lakihanke)



Jätelakiin liittyvät kirjaukset ja toimet

ASUMISESSA SYNTYVÄ JÄTE

- Kuntien vastuun rajaaminen kotitalousjätteisiin. Samalla toteutetaan jätelain ”korjaussarja” eli toimeenpanon myötä ilmenneet ”teknisluonteiset” muutostarpeet sekä kirjojen tuottajavastuu
 - Nopea käynnistys, valmistelu virkатыönä sidosryhmien kanssa keskustellen; tavoitteena HE keväällä
 - Hyödynnetään mm. jätelain tulkintaohjeluonnoksesta (JOPAS) saatuja kommenttien ja käytyjä keskusteluja
 - JOPAS-oppaan tarve punninnassa

KILPAILUNEUTRALITEETIIN LIITTYVÄ KEHITYSTYÖ - TOTEUTETAAN SYNKRONISSA TEMIN HANKINTALAIN UUDISTUSTYÖN KANSSA

- Kirjaukset koskien kuntien toissijaista vastuuta, jätetoimialan sidosyksiköiden ulosmyyntirajoja, sidosyksikön omistuksen vähimmäisomistusprosentin vaikutukset jne.
 - Toteutetaan virkатыönä yhteistyössä TEMin kanssa ja sidosryhmien kanssa keskustellen.



Julkiset hankinnat tukemaan kiertotaloutta

- Hankintalaki mahdollistaa kiertotalous- ja laajemmin kestävyyskriteerien asettamisen. Kiertotalouden edistämiseksi keskitytäänkin julkisten hankintojen strategisen johtamisen sekä hankintayksiköiden ja hankkijoiden osaamisen kehittämiseen ja tuetaan hankintojen kiertotalous- ja kestävyystavoitteiden asettamista ja mittaamista.
- Toteutetaan julkisten hankintojen ekologiset tavoitteet –hanke sekä Digitaalinen hankintakriteeripankki, johon luodaan kriteerit ympäristövaikutuksiltaan ja volyymiltaan keskeisille hankintakategorioille.
- Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskus KEINO:n toiminnan rahoitus vuodesta 2024 eteenpäin on epävarma.



Strateginen kiertotalousohjelma ja kiertotalouden green deal

Kiertotalouden green deal kiihdyttää yhteiskunnan siirtymistä kiertotalouden mukaiseen toimintaan vuoteen 2035 mennessä. Se koostuu tutkimuslaitosten (Syke, VTT, GTK, Luke, Aalto-yliopisto) vetämästä skenaariotyöstä sekä mukaan lähtevien toimijoiden vähähiilistä kiertotaloutta edistävästä vapaaehtoisista sitoumuksista. [Mukana on yli 80 toimijaa.](#)

ym.fi/-/lahes-80-toimijaa-alkaa-tavoitella-kiertotalouden-edellakavijyytta

Työ alkoi syksyllä 2022. Ensimmäisessä vaiheessa tutkimuslaitokset luovat tilannekuvan luonnonvarojen kulutuksen tilasta ja kulutuksen vaikutuksista ympäristöön ja talouteen. Lisäksi laaditaan tutkimukseen nojaavia skenaarioita kiertotalouden mahdollisuuksista edistää hyvinvointia ja kestäväää taloutta.

Tavoitteena laajentaa ENVIMAT-malli koskemaan vuonna 2024 myös jätteitä.

Skenaariotyö, Kiertotalouden green deal -sitoumusmalli sekä ensimmäiset sitoumukset valmistuvat kevään 2024 aikana.

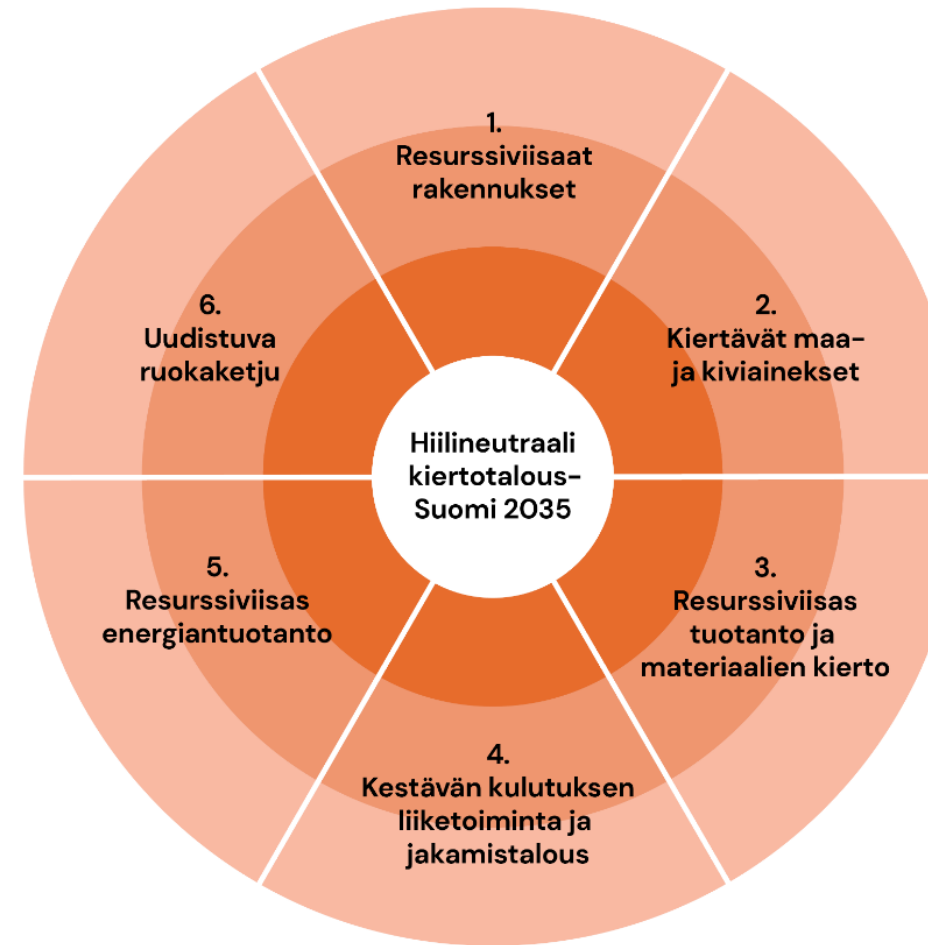
[Lue lisää Green dealista.](#)

ym.fi/kiertotalouden-green-deal

Kuusi muutosaluetta ohjaa kiertotalouden edistämistä

Green dealin skenaariotyössä tutkimuslaitokset tunnistivat kuusi muutosaluetta, joilla kiertotaloutta tulee edistää.

- **Resurssiviisaat rakennukset** – Vähennetään neitseellisten luonnonvarojen käyttöä rakentamisessa. Lisätään kierrätysmateriaalien käyttöä rakennustuoteteollisuudessa.
- **Kiertävät maa- ja kiviainekset** – Maa- ja kiviaineksen kotimainen käyttö vähenee.
- **Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto** – Lisätään kierrätysraaka-aineiden, jätteiden ja sivuvirtojen käyttöä raaka-aineena. Korvataan fossiilisia raaka-aineita sekä polttoaineita tuotantoprosesseissa.
- **Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous** – Kotitalouksien kulutuksen vähentäminen lisäämällä kiertotalouden mukaisia tuotteita, palveluita ja edistämällä jakamistaloutta.
- **Resurssiviisas energiantuotanto** – Hukkaenergian hyödyntäminen, vähennetään uusiutumattomien tuotantopanosten käyttöä ja materiaalikelpoisen puun käyttöä yhdyskuntien ja teollisuuden energiantuotannossa.
- **Uudistuva ruokaketju** – Maaperää parantavan maatalouden ja ravinteiden kierrätyksen lisääminen, kasvispainotteisemman ruokavaliomuutoksen edistäminen. Ravinteiden kierrätys.



TOIMIALAT JA YRITYKSET

MAAKUNNAT, KUNNAT JA KAUPUNGIT

VALTIO



Rakentamisen kiertotaloutta tuleva kansallinen sääntely

Rakentamislain mukainen purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys ja
tietokanta
MARA-asetus
ja MASA (YSL-muutos + MASA-asetus)

Rakentamislaki (751/2023)

16 § Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hakiessaan rakentamis- tai purkamislupaa tai tehdessään purkamisilmoituksen esitettävä purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys, josta on käytävä ilmi arviot rakennus- tai purkuhankkeessa syntyvien purkumateriaalien määristä...

Hyväksytty keväällä 2023

Voimaan 1.1.2025

Asetus purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksestä

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä

Lausuntokierros syksyllä

Voimaan 1.1.2025

Määrittelyvaihe syksy-23

Valmis v. 2024 lopussa

Selvitys tehdään kahdessa vaiheessa

1. Rakennus- tai purkamisluvan haku tai purkamisilmoituksen teko

Purkumateriaalit

Määrät materiaalijakeiden mukaisesti

Uudelleen-
käytettävät
rakennusosat

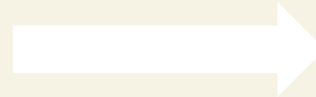
Vaaralliset aineet

Maa- ja kiviainekset

(tontilta pois kuljetettavat)

Jaoteltuna pilaantuneisiin/
pilaantumattomiin sekä pilaantumattomat
laadun mukaan (ehdotus)

*Tietojen
päivittäminen*



2. Luvan tai ilmoituksen lopputarkastusvaihe

Rakennus- ja purkujätteet

Määrät, toimituspaikka ja
käsittely

Uudelleen-
käytetyt
rakennus-
osat

Vaaralliset jätteet

Pilaantuneet maa- ja kiviainekset

Toimituspaikka ja
käsittely

Pilaantumattomat
maa- ja kiviainekset

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä

- Tietojärjestelmä mahdollistaa (ei edellytä) asetuksen minimitasoa tarkemman tiedon ilmoittamisen
- Integraatiot muihin tietojärjestelmiin helpottavat raportointia, edistävät purkumateriaalien ja maamassojen hyödyntämistä sekä parantavat tilastointia
- Järjestelmän rakentamisesta ja ylläpidosta vastaa SYKE
- Tietojärjestelmän on määrä olla valmis 2025 alussa lain ja asetuksen tullessa voimaan



MARA-asetus

- MARA = valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa
- SYKE selvittänyt päivitystarpeet ja tehnyt pohjatyön
 - mm. soveltamisohjeesta saatujen kokemusten perusteella
- Seuraava askel: YM ryhtyy säädösvalmisteluun asetuksen muuttamiseksi
 - tehdään pakollisten säädösten rinnalla
 - tässä vaiheessa ei uusia jätejakeita



Maa-ainekset

- PIMA-ilmoitusmenettelyn laajentaminen siten, että se kattaisi nykyistä laajemmin erilaiset ennakko- ja jälkivalvonnan tilanteet pilaantuneilla ja pilaantuneiksi epäillyillä alueilla:
 1. pilaantuneen maa-alueen puhdistaminen
 2. puhdistustarpeen arviointi
 3. maa-ainesten kaivaminen, välivarastointi ja hyödyntäminen sekä
 4. maaperän tai maa-ainesten stabilointi
- Edellytysten määrittely kaivettujen maa-ainesten luokitteluksi, tutkimiseksi ja käsittelemiseksi
 - Pilaantumattoman maa-aineksen määrittely maa-aineksen haitallisille ominaisuuksille (haitta-aineet, jätteisyys, hapontuotto) annetuilla yksiselitteisillä kynnyksarvoilla
 - Tutkimukset ja muu laadunhallinta maa-aineksille, joilla on/voi olla haitallisia ominaisuuksia
- Maaperän ja pohjaveden riskiperusteisen puhdistamisen täsmentäminen
 - PIMA-riskinarviointimenettelyn tarpeelliset täydennykset



Miten muutokset toteutetaan?

- YSL 14 luvun päivitys ja uusi YSL 14 a luku kaivettujen maa-ainesten käsittelystä
- PIMA-asetuksen täydentäminen ja uusi kaivettuja maa-aineksia koskeva MASA-asetus
- Uusia säännöksiä täydentävän soveltamisohjeiston laatiminen
- Paljon jo valmiina, mutta viimeistelyn ja loppuunsaattamisen aikataulu vielä epäselvä (YM:ssä resurssihaasteita)





Sekalaista lyhyesti

Päästökauppa ja jätteenpolitto

POP-asetus

Jätevakuus

Kaivosten ympäristönsuojelua koskeva
sädöshanke

- **Päästökauppadirektiivin muutos: Jätteenpoltto tullaan sisällyttämään päästökauppaan**
 - 2024 alusta laitoksille (yli 20 MW) velvollisuus tarkkailla, todennuttaa ja raportoida päästöt
 - Komission arvio 2026 ja ehdotus
 - Jätteenpolttolaitosten sisällyttäminen päästökauppaan 2028; opt-out –mahdollisuus nykyisen päästökauppakauden loppuun (2030) saakka
 - Ei koske vaarallisen jätteen käsittelyä
 - HE kansallisesta toimeenpanosta loppusuoralla
- **POP-asetuksen (2019/1021) muutos (jäteliitteet) 2022/2400, sovelletaan 10.6.2023 alkaen (siirtymäaikoja)**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R1021-20221213>

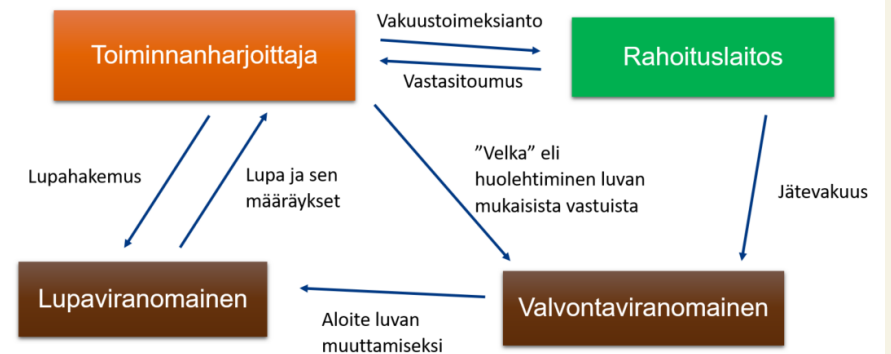
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2400/oj>



- **Jätevakuusoppaan (vuodelta 2012) uusiminen**

- Opasluonnoksen lausuntokierros päättyi 21.9.2023 => viimeistely ja julkaisu alkuvuodesta 2024
- Osa jätevakuussäätelyn toimeenpanon tukihanketta ([linkki valtioneuvoston hankesivuille](#)).

Osapuolten väliset oikeussuhteet



Säädösvalmisteluhanke kaivosten ympäristösäätelyn kehittämiseksi

- Kaivannaisjättesäätelyn täydentäminen ja kaivosten jätevakuuden alan laajentaminen
 - Valmisteluaikataulu: kevät 2023–kevät 2025
- **Kaivannaisjättesäätelyn osalta:**
 - a) Täydennetään kansallista säätelyä (YSL, asetukset) **vastaamaan paremmin kaivannaisjätedirektiiviä** (erityisesti kaivannaisjätealueiden sulkemissuunnittelu ja kunnostaminen).
 - b) Edistetään kaivannaisjätteiden ympäristöturvallisen **kiertotaloutta**: selvitetään, millaisia esteitä ja rajoitteita säätelyn näkökulmasta on kaivannaisjätteiden hyödyntämisessä ja tuotteistamisessa sekä miltä osin kaivannaisjätteiden ympäristöturvallisen kiertotalouden edistäminen edellyttää säätelyn kehittämistä.



Kestävän rahoituksen taksonomian muut ympäristötavoitteet

Taksonomian muut ympäristötavoitteet: kriteerit vesivaraille, pilaantumiselle, **kierotaloudelle**, luonnon monimuotoisuudelle (+ DNSH)

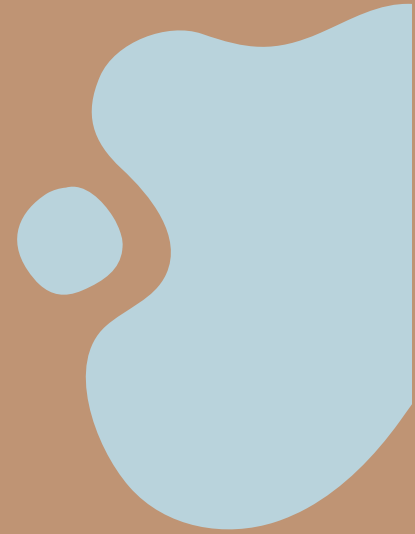
- Komission alkuperäinen tavoite oli julkaista säädösehdotus 1.1.2022. Viivästyi merkittävästi
- Komission ehdotus delegoiduksi asetukseksi julkaistiin kesäkuussa 2023
 - Kriteerit löytyvät liitteistä: https://finance.ec.europa.eu/system/files/2023-06/taxonomy-regulation-delegated-act-2022-environmental-annex-2_en_0.pdf
 - Käynnistyi 4 kk:n hyväksymisperiodilla (äänestykset ~ lokakuussa)
 - Voisi astua voimaan 1.1.2024, jos parlamentti ja neuvosto hyväksyvät
 - E-kirje – Suomen kanta: Suomi vastustaa hyväksymistä



Kiitokset!

puh. 050 461 8652

anna-maija.pajukallio@gov.fi



**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment**



Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

